Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

8 noiembrie 2012*

„Articolele 20 TFUE și 21 TFUE — Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene — Articolul 51 — Directiva 2003/109/CE — Resortisanți ai țărilor terțe — Drept de ședere într-un stat membru — Directiva 2004/38/CE — Resortisanți ai unor țări terțe, membri de familie ai cetățenilor Uniunii — Resortisant al unei țări terțe care nu însoțește și nici nu se alătură unui cetățean al Uniunii în statul membru gazdă și care are reședința în statul membru de origine al cetățeanului — Drept de ședere al resortisantului țării terțe în statul membru de origine al unui cetățean cu reședința în alt stat membru — Cetățenia Uniunii — Drepturi fundamentale”

În cauza C-40/11,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (Germania), prin decizia din 20 ianuarie 2011, primită de Curte la 28 ianuarie 2011, în procedura

Yoshikazu Iida

împotriva

Stadt Ulm,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta (raportor), îndeplinind funcția de președinte al Camerei a treia, domnii K. Lenaerts, E. Juhász, T. von Danwitz și D. Šváby, judecători,

avocat general: doamna V. Trstenjak,

grefier: doamna A. Impellizzeri, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 22 martie 2012,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul Y. Iida, de T. Oberhäuser și de W. Weh, Rechtsanwälte;

— pentru guvernul german, de T. Henze și de A. Wiedmann, în calitate de agenți;

— pentru guvernul belgian, de L. Van den Broeck și de C. Pochet, în calitate de agenți;

— pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vláčil, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: germana.

— pentru guvernul danez, de C. H. Vang, în calitate de agent;

— pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de L. D'Ascia, avvocato dello Stato;

— pentru guvernul olandez, de C. Wissels și de K. Bulterman, precum și de J. Langer, în calitate de agenți;

— pentru guvernul polonez, de M. Szpunar, în calitate de agent;

— pentru guvernul Regatului Unit, de S. Hathaway și ulterior de A. Robinson, în calitate de agenți, asistați de R. Palmer, barrister;

— pentru Comisia Europeană, de C. Tufvesson și de H. Krämer, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 15 mai 2012,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea dispozițiilor dreptului Uniunii referitoare la dreptul de ședere într-un stat membru al resortisanților țărilor terțe, precum și la cetățenia Uniunii.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Iida, pe de o parte, și Stadt Ulm (orașul Ulm), pe de altă parte, cu privire la refuzul acestuia din urmă de a-i acorda un drept de ședere în Germania în temeiul Directivei 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (JO L 158, p. 77, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 56) și de a-i elibera, în acest temei, un permis de ședere.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2003/109/CE

3 Articolul 1 litera (a) din Directiva 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung (JO L 16, p. 44, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 225), intitulat „Obiectul", prevede:

„Prezenta directivă stabilește:

(a) condițiile de acordare și de retragere a statutului de rezident pe termen lung acordat de un stat membru resortisanților țărilor terțe care au reședința legală pe teritoriul său, precum și drepturile aferente […]"

4 Articolul 3 din această directivă, intitulat „Domeniul de aplicare”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Prezenta directivă se aplică resortisanților țărilor terțe care au reședința legală pe teritoriul unui stat membru.

(2) Prezenta directivă nu se aplică resortisanților țărilor terțe care:

(a) au reședința în vederea efectuării unor studii sau pentru a urma cursuri de formare profesională;

(b) sunt autorizați să aibă reședința într-un stat membru în temeiul unei protecții temporare sau au solicitat autorizația de a avea reședința pentru același motiv și sunt în așteptarea unei decizii privind statutul lor;

(c) sunt autorizați să aibă reședința într-un stat membru în temeiul unei forme subsidiare de protecție, în conformitate cu obligațiile internaționale, legislațiile interne sau practicile statelor membre sau au solicitat autorizația de a avea reședința pentru același motiv și sunt în așteptarea unei decizii privind statutul lor;

(d) sunt refugiați sau au solicitat recunoașterea calității de refugiați și a căror cerere nu a făcut încă obiectul unei decizii definitive;

(e) au reședința exclusiv din motive cu caracter temporar, de exemplu ca persoană *au pair* sau ca lucrători sezonieri sau ca lucrători salariați detașați de un prestator de servicii în scopul furnizării de servicii transfrontaliere sau ca prestatori de servicii transfrontaliere sau în cazul în care permisul de ședere al acestora a fost limitat în mod formal;

(f) au un statut juridic reglementat de dispozițiile Convenției de la Viena din 1961 privind relațiile diplomatice, Convenției de la Viena din 1963 privind relațiile consulare, Convenției din 1969 privind misiunile speciale sau Convenției de la Viena din 1975 privind reprezentarea statelor în relațiile acestora cu organizațiile internaționale cu caracter universal.”

5 Articolul 4 alineatul (1) din directiva menționată prevede:

„Statele membre acordă statutul de rezident pe termen lung resortisanților țărilor terțe care au avut reședința legală și fără întrerupere pe teritoriul lor timp de cinci ani înainte de a depune cererea în cauză.”

6 Articolul 5 din Directiva 2003/109, intitulat „Condițiile pentru dobândirea statutului de rezident pe termen lung”, prevede:

„(1) Statele membre cer resortisanților țărilor terțe să facă dovada că dispun pentru ei și pentru membrii familiei lor care se află în întreținerea lor:

(a) de resurse stabile, regulate și suficiente pentru a satisface nevoile proprii și pe cele ale membrilor familiei lor fără a recurge la sistemul de ajutor social al statului membru în cauză. Statele membre evaluează resursele respective în ceea ce privește natura și regularitatea lor, ținând seama de nivelul minim al salariilor și pensiilor înainte de depunerea cererii de dobândire a statutului de rezident pe termen lung;

(b) de o asigurare de sănătate pentru toate riscurile acoperite în mod obișnuit pentru propriii resortisanți în statul membru în cauză.

(2) Statele membre pot solicita ca resortisanții țărilor terțe să îndeplinească condițiile de integrare, în conformitate cu legislația lor internă.”

7 Intitulat „Dobândirea statutului de rezident pe termen lung”, articolul 7 din Directiva 2003/109 prevede la alineatele (1) și (3):

„(1) Pentru a dobândi statutul de rezident pe termen lung, resortisantul unei țări terțe trebuie să facă o cerere către autoritățile competente ale statului membru în care are reședința. Cererea trebuie însoțită de acte justificative, stabilite de legislația internă, care să facă dovada că îndeplinește condițiile prevăzute la articolele 4 și 5, precum și, dacă este necesar, de un document de călătorie valid sau de o copie legalizată corespunzătoare a acestuia.

Pe lângă actele justificative prevăzute la primul paragraf, se pot prezenta de asemenea documente care să ateste condițiile adecvate de locuit.

[…]

(3) În cazul în care condițiile prevăzute la articolele 4 și 5 sunt îndeplinite și dacă persoana în cauză nu reprezintă o amenințare în sensul articolului 6, statul membru acordă statutul de rezident pe termen lung resortisantului țării terțe în cauză.”

8 Articolul 8 din această directivă, intitulat „Permisul de ședere CE al rezidentului pe termen lung”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Statutul de rezident pe termen lung este permanent, sub rezerva articolului 9.

(2) Statele membre eliberează rezidentului pe termen lung permisul de ședere CE. Permisul respectiv are o durată de validitate de cel puțin cinci ani; la expirarea sa, permisul se poate reînnoi de drept, la nevoie la cerere.”

Directiva 2004/38

9 Intitulat „Dispoziții generale”, capitolul I din Directiva 2004/38 cuprinde articolele 1-3.

10 Articolul 2 din această directivă, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive:

1. prin «cetățean al Uniunii» se înțelege orice persoană având cetățenia unui stat membru;

2. prin «membru de familie» se înțelege:

   (a) soțul;

   (b) partenerul cu care cetățeanul Uniunii a contractat un parteneriat înregistrat, în temeiul legislației unui stat membru, dacă, potrivit legislației statului membru gazdă, parteneriatele înregistrate sunt considerate drept echivalente căsătoriei și în conformitate cu condițiile prevăzute de legislația relevantă a statului membru gazdă;

   (c) descendenții direcți în vârstă de cel mult 21 de ani sau care se află în întreținerea sa, precum și descendenții direcți ai soțului sau ai partenerului, conform definiției de la litera (b);

   (d) ascendenții direcți care se află în întreținere și cei ai soțului sau ai partenerului, conform definiției de la litera (b);

3. prin «stat membru gazdă» se înțelege statul membru în care se deplasează un cetățean al Uniunii în scopul de a-și exercita dreptul la liberă circulație și ședere.”

11 Articolul 3 din Directiva 2004/38, intitulat „Destinatarii”, prevede:

„(1) Prezenta directivă se aplică oricărui cetățean al Uniunii care se deplasează sau își are reședința într-un stat membru, altul decât cel al cărui resortisant este, precum și membrilor familiei sale, conform definiției de la articolul 2 punctul 2, care îl însoțesc sau i se alătură.

(2) Fără a aduce atingere vreunui drept individual de liberă circulație și ședere pe care persoanele în cauză îl pot avea în nume propriu, statul membru gazdă facilitează, în conformitate cu legislația sa internă, intrarea și șederea următoarelor persoane:

(a) orice alți membri de familie, indiferent de cetățenia lor, care nu se încadrează în definiția de la articolul 2 punctul 2 și care, în țara din care au venit, se află în întreținerea sau sunt membri ai gospodăriei cetățeanului Uniunii care beneficiază de dreptul de ședere cu titlu principal sau dacă din motive grave de sănătate este necesară în mod imperativ îngrijirea personală a membrului familiei de către cetățeanul Uniunii;

(b) partenerul cu care cetățeanul Uniunii are o relație durabilă, atestată corespunzător.

Statul membru gazdă întreprinde o examinare amănunțită a situației personale și justifică refuzul acordării dreptului de intrare sau ședere acestor persoane.”

12 Capitolul III din directiva menționată, intitulat „Dreptul de ședere”, privește condițiile de exercitare a dreptului la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre de către cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora. Acest capitol cuprinde, printre altele, articolele 6, 7 și 10.

13 Articolul 6 din Directiva 2004/38 prevede:

„(1) Cetățenii Uniunii au dreptul de ședere pe teritoriul altui stat membru pe o perioadă de cel mult trei luni [...]

(2) Dispozițiile alineatului (1) se aplică și membrilor de familie care dețin un pașaport valabil, care nu au cetățenia unui stat membru și care îl însoțesc pe cetățeanul Uniunii ori se alătură acestuia.”

14 Articolul 7 din această directivă prevede:

„(1) Toți cetățenii Uniunii au dreptul de ședere pe teritoriul altui stat membru pentru o perioadă mai mare de trei luni;

[...]

(2) Dreptul de ședere prevăzut la alineatul (1) se extinde asupra membrilor de familie care nu au cetățenia unui stat membru, în cazul în care însoțesc ori se alătură cetățeanului Uniunii în statul membru gazdă [...]”

15 Articolul 10 din directiva menționată, intitulat „Eliberarea permiselor de ședere”, prevede:

„(1) Dreptul de ședere al membrilor de familie ai unui cetățean al Uniunii care nu sunt resortisanți ai unui stat membru se confirmă prin eliberarea unui document intitulat «Permis de ședere de membru de familie pentru un cetățean al Uniunii», în termen de cel mult șase luni de la data la care aceștia prezintă cererea. O confirmare a depunerii cererii pentru permisul de ședere se eliberează imediat.

(2) Pentru eliberarea permisului de ședere, statele membre solicită prezentarea următoarelor documente:

[…]

(c) certificatul de înregistrare sau, în absența unui sistem de înregistrare, orice altă dovadă că cetățeanul Uniunii pe care îl însoțesc sau căruia i se alătură își are reședința în țara membră gazdă;

(d) în cazurile prevăzute la articolul 2 alineatul (2) literele (c) și (d), documente care să dovedească îndeplinirea condițiilor prevăzute de prezenta dispoziție;

[…]"

Dreptul german

16 Intitulat „Permisul de ședere", articolul 7 din Legea privind șederea, angajarea și integrarea străinilor pe teritoriul federal (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet, denumită în continuare „AufenthG") prevede:

„(1) Permisul de ședere este un titlu de ședere pe termen limitat. Acesta este eliberat în scopurile menționate în următoarele secțiuni. În cazuri justificate, un permis de ședere poate fi eliberat și pentru un scop care nu este prevăzut de această lege.

(2) Permisul de ședere trebuie limitat ținând seama de scopul urmărit al șederii. În cazul în care nu mai este îndeplinită o condiție esențială pentru eliberarea, prelungirea sau stabilirea duratei de valabilitate, durata permisului poate fi scurtată, inclusiv ulterior."

17 Potrivit articolului 18 din AufenthG, intitulat „Activitatea salariată":

„(1) Admiterea lucrătorilor străini se realizează în funcție de cerințele situației economice a Germaniei, ținând seama de condițiile de pe piața muncii și de cerința de combatere eficientă a șomajului. Prin această dispoziție nu se aduce atingere tratatelor internaționale.

(2) Unui străin i se poate elibera un permis de ședere în vederea exercitării unei activități salariate, în cazul în care Agenția Federală pentru Ocuparea Forței de Muncă a autorizat, conform articolului 39, sau s-a stabilit printr-un regulament, în temeiul articolului 42, ori printr-un acord interstatal că exercitarea activității salariate este permisă fără acordul agenției federale. Restricțiile stabilite în momentul obținerii autorizării din partea Agenției Federale pentru Ocuparea Forței de Muncă trebuie incluse în permisul de ședere.

(3) Un permis de ședere în vederea exercitării unei activități salariate în conformitate cu alineatul (2) de mai sus, care nu necesită o formare profesională calificată, poate fi eliberat doar în cazul în care acest lucru este stabilit printr-un acord interstatal sau în cazul în care, pe baza regulamentului adoptat conform articolului 42 din prezenta lege, se poate acorda eliberarea autorizației pentru un permis de ședere pentru o astfel de activitate salariată.

(4) Un permis de ședere eliberat în vederea exercitării unei activități salariate în conformitate cu alineatul (2) de mai sus, care necesită o formare profesională calificată, poate fi eliberat doar pentru o activitate salariată din categoria de profesii care sunt admise prin regulamentul adoptat potrivit articolului 42 din prezenta lege. În cazuri întemeiate, se poate elibera un permis de ședere în scopul exercitării unei activități salariate, în cazul în care respectiva activitate prezintă un interes public, în special un interes la nivel regional, economic sau al politicii în domeniul pieței forței de muncă.

(5) Un permis de ședere poate fi eliberat în conformitate cu alineatul (2) și cu articolul 19 din prezenta lege doar în cazul în care există o ofertă de muncă concretă."

18 Articolul 39 din AufenthG, intitulat „Autorizația în vederea încadrării în muncă a străinilor", prevede la alineatele (2)-(4):

„(2) Agenția Federală pentru Ocuparea Forței de Muncă poate autoriza eliberarea unui permis de ședere în vederea exercitării unei activități salariate în conformitate cu articolul 18 din prezenta lege în cazul în care

1. a) din încadrarea în muncă a străinilor nu rezultă consecințe defavorabile asupra pieței muncii, în special în privința structurii ocupării forței de muncă, a regiunilor și a sectoarelor economice, și

   b) pentru locul de muncă de muncă respectiv nu sunt disponibili lucrători germani sau străini asimilați din punct de vedere juridic lucrătorilor germani în privința încadrării în muncă ori alți străini care beneficiază, în temeiul dreptului Uniunii Europene, de un drept de acces prioritar la piața forței de muncă sau

2. agenția a stabilit pe baza analizei realizate în conformitate cu punctul 1 literele (a) și (b) cu privire la anumite categorii profesionale sau sectoare economice specifice că ocuparea posturilor disponibile prin angajarea de solicitanți străini este adecvată atât din punctul de vedere al politicii în domeniul pieței forței de muncă, cât și al politicii de integrare,

iar străinul nu este încadrat în muncă în condiții de lucru mai puțin avantajoase decât lucrătorul german care se află într-o poziție comparabilă. În vederea ocupării locului de muncă respectiv, sunt considerați disponibili atât lucrătorii germani, cât și străinii care se află într-o poziție echivalentă cu aceștia, chiar și în cazul în care încadrarea în muncă se face numai prin intermediul Agenției Federale pentru Ocuparea Forței de Muncă. Angajatorul care dorește să angajeze un străin căruia îi este necesară o autorizație în acest scop trebuie să comunice Agenției Federale pentru Ocuparea Forței de Muncă informații cu privire la remunerația acordată, timpul de lucru și celelalte condiții de muncă.

[…]

(4) Autorizația poate preciza durata și activitatea profesională și poate limita activitatea desfășurată la anumite întreprinderi sau regiuni."

19 Articolul 28 din AufenthG, intitulat „Reîntregirea familiei cu resortisanți germani", prevede la alineatul (1) prima teză:

„Permisul de ședere trebuie acordat

1. soțului străin al unui resortisant german,

2. copilului minor celibatar al unui resortisant german,

3. părintelui străin al unui copil german minor și celibatar în vederea exercitării autorității părintești

în cazul în care resortisantul german are reședința obișnuită pe teritoriul federal."

20 Articolul 31 din AufenthG, intitulat „Dreptul de ședere autonom al soților”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) În cazul încetării conviețuirii între soți, permisul de ședere al soțului este prelungit ca drept de ședere autonom, independent de reîntregirea familiei, pentru o perioadă de un an în cazul în care

1. conviețuirea între soți a durat în mod legal timp de cel puțin doi ani pe teritoriul federal sau

2. străinul a decedat în timpul conviețuirii între soți pe teritoriul federal,

iar străinul deținea până în acel moment un permis de ședere, un drept de stabilire sau un drept de ședere permanentă CE, cu excepția cazului în care acesta nu putea să solicite în timp util prelungirea din motive care nu țin de el. […]

(2) Condiția referitoare la existența celor doi ani de conviețuire legală între soți pe teritoriul federal prevăzută la alineatul (1) prima teză punctul 1 de mai sus nu este cerută în cazul în care este necesar să se permită soțului să locuiască în continuare pe teritoriul țării pentru a se evita o situație deosebit de dificilă a acestuia, cu excepția cazului în care, pentru acel străin, posibilitatea de prelungire a permisului de ședere este exclusă. […]”

21 Articolul 9 bis alineatele (1) și (2) din AufenthG, intitulat „Permisul de ședere de rezident CE pe termen lung”, prevede:

„(1) Permisul de ședere de rezident CE pe termen lung este un permis de ședere eliberat pentru o perioadă nelimitată. Articolul 9 alineatul (1) a doua și a treia teză se aplică prin analogie. În măsura în care prin această lege nu se prevede altfel, permisul de ședere permanentă CE este echivalent cu permisul de stabilire.

(2) Unui străin i se eliberează un permis de ședere de rezident CE pe termen lung conform articolului 2 litera (b) din Directiva [2003/109] în cazul în care

1. locuiește de cinci ani cu permis de ședere pe teritoriul federal,

2. își asigură întreținerea sa și pe aceea a membrilor săi de familie din venituri stabile și regulate,

3. are cunoștințe satisfăcătoare de limba germană,

4. are cunoștințe de bază despre ordinea juridică și socială, precum și despre modul de viață pe teritoriul federal,

5. nu există motive legate de siguranța sau de ordinea publică care să se opună eliberării unui astfel de permis, luând în considerare gravitatea sau natura încălcării comise împotriva siguranței sau a ordinii publice ori a pericolului reprezentat de străin și ținând seama în același timp de durata șederii și de existența unor legături pe teritoriul federal,

6. dispune de o locuință adecvată pentru el și membrii de familie care locuiesc împreună cu el.”

22 Articolul 5 alineatele (1) și (2) din Legea privind libera circulație a cetățenilor Uniunii (Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern) din 30 iulie 2004 (denumită în continuare „FreizügG/EU”) prevede:

„(1) Cetățenilor Uniunii care au dreptul la liberă circulație și membrilor de familie ai acestora care sunt cetățeni ai unui stat membru al Uniunii Europene li se eliberează, din oficiu, de îndată, un certificat care atestă dreptul de ședere.

(2) Membrilor de familie ai persoanelor care au dreptul de liberă circulație, care nu sunt cetățeni ai Uniunii, li se eliberează, din oficiu, în termen de șase luni după furnizarea informațiilor necesare, un permis de ședere de membru de familie pentru un cetățean al Uniunii, care este valabil o perioadă de cinci ani. Membrul de familie primește imediat un certificat care atestă că au fost furnizate informațiile necesare.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

23 Domnul Iida, resortisant japonez, s-a căsătorit în anul 1998, în Statele Unite ale Americii, cu doamna N.-I., resortisant german. Fiica lor, Mia, s-a născut la 27 ianuarie 2004 în Statele Unite și are cetățeniile germană, americană și japoneză.

24 În luna decembrie 2005, familia s-a stabilit în Germania. În luna ianuarie 2006, domnul Iida a obținut un permis de ședere pentru reîntregirea familiei în conformitate cu articolul 28 din AufenthG. Din luna februarie 2006, el lucrează cu normă întreagă la Ulm în temeiul unui contract de muncă pe perioadă nedeterminată și are în prezent un venit brut lunar de 4 850 de euro. Din cauza programului său de lucru, acesta a fost exonerat de obligația, în conformitate cu dreptul național, de a urma un curs de integrare.

25 În cursul verii anului 2007, soția domnului Iida a început să lucreze cu normă întreagă la Viena. Deși la început soții au menținut conviețuirea între Ulm și Viena, din luna ianuarie 2008 ei trăiesc în permanență separat, chiar dacă nu au divorțat. Ambii dețin și exercită în comun autoritatea părintească asupra fiicei lor, chiar dacă, din luna martie 2008, mama și fiica au reședința obișnuită la Viena, unde aceasta din urmă urmează studii.

26 Domnul Iida își vizitează fiica cu regularitate o dată pe lună pentru un întreg sfârșit de săptămână la Viena, iar aceasta își petrece majoritatea vacanțelor la Ulm, la tatăl său. De asemenea, tatăl și fiica au efectuat împreună călătorii. Potrivit informațiilor furnizate de domnul Iida către Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg, raporturile dintre tată și fiică sunt excelente.

27 Ca urmare a plecării fiicei și a soției, aplicarea dreptului de ședere autonom prevăzut la articolul 31 din AufenthG a fost exclusă pentru domnul Iida, pentru motivul că nu s-a dovedit existența conviețuirii soților în Germania pentru o durată de cel puțin doi ani și că nu s-a solicitat exonerarea de această din urmă condiție.

28 Cu toate acestea, ca urmare a activității salariate desfășurate la Ulm, domnul Iida a obținut un permis de ședere care, în temeiul articolului 18 din AufenthG, a fost prelungit la 18 noiembrie 2010 până la 2 noiembrie 2012 și a cărui prelungire ulterioară este discreționară.

29 La 30 mai 2008, domnul Iida a solicitat Stadt Ulm eliberarea unui „permis de ședere de membru de familie pentru un cetățean al Uniunii”, astfel cum este prevăzut la articolul 5 din FreizügG/EU. Cererea sa a fost respinsă pentru motivul că el nu putea să pretindă un asemenea permis în temeiul dreptului Uniunii, mai întâi de Stadt Ulm și de Regierungspräsidium Tübingen (subdiviziune administrativă a orașului Tübingen), apoi printr-o hotărâre a Verwaltungsgericht Sigmaringen (Tribunalul Administrativ din Sigmaringen).

30 La 6 mai 2010, domnul Iida a formulat apel împotriva acestei hotărâri în fața Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (Curtea Administrativă din Baden-Württemberg).

31 În plus, domnul Iida a formulat o cerere prin care a solicitat un permis de ședere de rezident permanent în conformitate cu articolul 9 bis din AufenthG, pe care a retras-o însă ulterior.

32 În acest context, Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Întrebări cu privire la articolele 2, 3 și 7 din Directiva 2004/38 [...]:

a) La o interpretare extensivă a articolului 2 punctul 2 litera (d) din Directiva 2004/38, în special în lumina articolelor 7 și 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene [denumită în continuare «carta»], precum și a articolului 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale [semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare «CEDO»)], prin «membru de familie» se înțelege și un părinte, cetățean al unei țări terțe, al unui copil care beneficiază de dreptul la liberă circulație în calitate de cetățean al Uniunii Europene, în condițiile în care copilul nu se mai află în întreținerea părintelui respectiv, dar acesta din urmă este titularul autorității părintești asupra copilului?

b) În cazul unui răspuns afirmativ: în special în lumina articolelor 7 și 24 din [cartă], precum și a articolului 8 din [CEDO] și la o interpretare extensivă a articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2004/38, directiva menționată este aplicabilă și acestui părinte, în cazul în care nu însoțește sau nu se alătură copilului său stabilit între timp în alt stat membru, ci continuă să locuiască în statul membru de origine al copilului?

c) În cazul unui răspuns afirmativ: în special în lumina articolelor 7 și 24 din [cartă], precum și a articolului 8 din [CEDO], acest părinte poate revendica un drept de ședere pentru o perioadă mai lungă de trei luni în statul membru de origine al copilului, prin interpretarea extensivă a articolului 7 alineatul (2) din Directiva 2004/38, cel puțin atât timp cât părintele este titularul autorității părintești și o exercită în mod efectiv?

2) Întrebări cu privire la dispozițiile coroborate ale articolului 6 alineatul (1) [UE] și ale [cartei]:

a) i) Este aplicabilă carta, conform articolului 51 alineatul (1) prima teză al doilea aspect din aceasta, în cazul în care obiectul litigiului depinde de aplicarea unei legi naționale (sau a unei părți dintr-o lege națională) prin intermediul căreia sunt transpuse și directive europene, dar nu numai acestea?

ii) În cazul unui răspuns negativ: este aplicabilă carta, în conformitate cu articolul 51 alineatul (1) prima teză al doilea aspect din aceasta, numai pe baza faptului că reclamantul beneficiază eventual de un drept de ședere conform dreptului Uniunii și că acesta ar putea solicita, în consecință, în conformitate cu articolul 5 alineatul (2) prima teză din [FreizügG/EU], un «permis de ședere de membru de familie pentru un cetățean al Uniunii», astfel cum este prevăzut la articolul 10 alineatul (1) prima teză din Directiva 2004/38?

iii) În cazul unui răspuns negativ: ca o reflectare a jurisprudenței Curții în cauza ERT (Hotărârea din 18 iunie 1991, C-260/89, Rec., p. I-2925, punctele 41-45), este aplicabilă carta, conform articolului 51 alineatul (1) prima teză al doilea aspect din aceasta, în cazul în care un stat membru limitează dreptul de ședere al tatălui unei minore, cetățean al Uniunii, care locuiește cea mai mare parte a timpului în alt stat membru al Uniunii împreună cu mama sa, datorită activității salariate a acesteia, iar tatăl, resortisant al unei țări terțe, își exercită de asemenea autoritatea părintească?

b) i) În cazul în care carta este aplicabilă, se poate deduce în mod direct din articolul 24 alineatul (3) din [cartă] un drept de ședere conform dreptului Uniunii recunoscut unui tată,

cetățean al unei țări terțe, cel puțin atât timp cât acesta din urmă este titularul autorității părintești asupra copilului cetățean al Uniunii și o exercită în mod efectiv, chiar dacă copilul locuiește cea mai mare parte a timpului în alt stat membru al Uniunii Europene?

ii) În cazul unui răspuns negativ: din dreptul la liberă circulație al copilului, cetățean al Uniunii, prevăzut la articolul 45 alineatul (1) din [cartă] coroborat eventual cu articolul 24 alineatul (3) din această cartă rezultă un drept de ședere conform dreptului Uniunii al tatălui resortisant al unei țări terțe, drept recunoscut cel puțin atât timp cât acesta din urmă este titularul autorității părintești asupra copilului și o exercită în mod efectiv, astfel încât să se evite în special ca dreptul la liberă circulație al copilului să își piardă orice efect util?

3) Cu privire la articolul 6 alineatul (3) [UE] coroborat cu principiile generale ale dreptului Uniunii:

a) Drepturile fundamentale «nescrise» ale Uniunii Europene, astfel cum au fost dezvoltate de jurisprudența Curții de Justiție începând cu Hotărârea din 12 noiembrie 1965, Stauder (29/69, Rec., p. 419, punctul 7), și mergând, de exemplu, până la Hotărârea din 22 noiembrie 2005, Mangold (C-144/04, Rec., p. I-9981, punctul 75), pot să se aplice în totalitate, chiar și în cazul în care [carta] nu este aplicabilă în speță? Cu alte cuvinte, drepturile fundamentale care își păstrează valabilitatea ca principii generale ale dreptului Uniunii în temeiul articolului 6 alineatul (3) [UE] există în mod autonom și independent alături de noile drepturi fundamentale consacrate în cartă la alineatul (1) al articolului menționat?

b) În cazul unui răspuns afirmativ: din principiile generale ale dreptului Uniunii poate rezulta, în vederea exercitării efective a autorității părintești, în special în lumina dreptului la respectarea vieții de familie consacrat la articolul 8 din [CEDO], un drept de ședere conform dreptului Uniunii în favoarea tatălui unei minore, cetățean al Uniunii, care locuiește cea mai mare parte a timpului în alt stat membru împreună cu mama sa datorită activității salariate a acesteia, în condițiile în care tatăl este resortisant al unei țări terțe?

4) Întrebare cu privire la dispozițiile coroborate ale articolului 21 alineatul (1) TFUE și ale articolului 8 din [CEDO]

În cazul în care din articolul 6 alineatul (1) sau alineatul (3) [UE] nu rezultă un drept de ședere al reclamantului potrivit dreptului Uniunii: în vederea exercitării efective a autorității părintești, ca o reflectare a Hotărârii din 19 octombrie 2004, Zhu și Chen (C-200/02, Rec., p. I-9925, punctele 45-47), din dreptul de liberă circulație al unei minore, cetățean al Uniunii, care locuiește cea mai mare a timpului în alt stat membru al Uniunii împreună cu mama sa datorită activității salariate a acesteia poate rezulta, potrivit articolului 21 alineatul (1) TFUE, eventual în lumina articolului 8 din [CEDO], un drept de ședere conform dreptului Uniunii al tatălui resortisant al unei țări terțe pe teritoriul statului de origine al copilului?

5) Întrebare cu privire la articolul 10 din Directiva 2004/38 [...]

În cazul în care se recunoaște existența unui drept de ședere, beneficiază un părinte resortisant al unei țări terțe, precum reclamantul, de un drept la eliberarea unui «permis de ședere de membru de familie pentru un cetățean al Uniunii», în conformitate eventual cu articolul 10 alineatul (1) prima teză din Directiva 2004/38?"

33 Potrivit instanței de trimitere, întrebările de mai sus pot fi grupate în următoarea întrebare unică:

„Pentru ca un cetățean al unei țări terțe care își exercită autoritatea părintească în calitate de părinte să poată menține cu regularitate relații personale și contacte directe cu copilul său, cetățean al Uniunii, dreptul Uniunii Europene acordă acestui părinte dreptul de a rămâne în statul membru de origine al copilului prin eliberarea unui «permis de ședere de membru de familie pentru un cetățean al Uniunii» în cazul în care copilul, exercitându-și dreptul la libera circulație, s-a mutat în alt stat membru?"

Cu privire la întrebarea preliminară

34 Pentru a răspunde la întrebarea adresată de instanța de trimitere, trebuie, în prealabil, să se verifice dacă o persoană care se află într-o situație precum aceea a reclamantului din litigiul principal poate beneficia de dispozițiile dreptului derivat care, în anumite condiții, prevăd atribuirea unui permis de ședere într-un stat membru în favoarea resortisantului unei țări terțe.

35 Dacă situația ar fi diferită, ar trebui apoi să se verifice dacă o persoană aflată într-o situație precum cea a reclamantului din litigiul principal își poate întemeia dreptul de ședere în mod direct pe dispozițiile Tratatului FUE privind cetățenia Uniunii.

Cu privire la Directiva 2003/109

36 Potrivit articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2003/109, aceasta din urmă se aplică resortisanților țărilor terțe care au reședința legală pe teritoriul unui stat membru. Spre deosebire de Directiva 2004/38 (a se vedea Hotărârea din 21 decembrie, Ziolkowski și Szeja, C-424/10 și C-425/10, Rep., p. I-14035, punctele 46 și 47), Directiva 2003/109 nu stabilește condițiile pe care șederea unor astfel de resortisanți trebuie să le îndeplinească pentru ca aceștia să poată fi considerați ca având reședința legală pe teritoriul unui stat membru. Rezultă că astfel de condiții sunt guvernate în continuare numai de dreptul național.

37 În temeiul articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2003/109, statele membre acordă statutul de rezident pe termen lung resortisanților țărilor terțe care, în conformitate cu legislația lor internă, au avut reședința legală și neîntreruptă pe teritoriul acestora în cursul celor cinci ani înainte de a depune cererea în cauză. Articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2003/109 îi exclude însă aplicarea pentru anumite tipuri de ședere.

38 Conform articolului 5 din această directivă, pentru dobândirea statutului de rezident pe termen lung, resortisanții țărilor terțe trebuie să facă dovada că dispun pentru ei și pentru membrii familiei lor care se află în întreținerea lor de resurse stabile, regulate și suficiente pentru a satisface nevoile proprii și pe cele ale membrilor familiei lor fără a recurge la sistemul de ajutor social al statului membru în cauză, precum și de o asigurare de sănătate pentru toate riscurile acoperite în mod obișnuit pentru propriii resortisanți în statul membru în cauză. De asemenea, statele membre pot solicita ca resortisanții țărilor terțe să îndeplinească condițiile de integrare, în conformitate cu legislația lor internă.

39 Potrivit articolului 7 alineatul (3) din Directiva 2003/109, în cazul în care condițiile sus-menționate prevăzute la articolele 4 și 5 sunt îndeplinite și dacă persoana în cauză nu reprezintă o amenințare în sensul articolului 6 din directiva menționată, statul membru acordă statutul de rezident pe termen lung resortisantului țării terțe în cauză.

40 În speță, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 24 din prezenta hotărâre, reclamantul din litigiul principal, resortisant al unei țări terțe, și-a început șederea legală pe teritoriul german în luna ianuarie 2006, în temeiul unui permis de ședere pentru reîntregirea familiei eliberat în conformitate cu articolul 28 din AufenthG. Pe de altă parte, în temeiul unui contract de muncă pe durată nedeterminată semnat în luna februarie 2006, domnul Iida a putut obține, ulterior, un permis de ședere în conformitate cu articolul 18 din AufenthG, valabil până la 2 noiembrie 2012, aceasta în pofida imposibilității de a obține dreptul de ședere autonom prevăzut la articolul 31 din AufenthG ca urmare a întreruperii conviețuirii sale.

41 Astfel, reiese din dosar că reclamantul din litigiul principal, pe de o parte, ca urmare a tipului său de ședere, nu intră sub incidența niciunuia dintre cazurile prevăzute la articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2003/109 și, pe de altă parte, a avut reședința legală și neîntreruptă pe teritoriul german timp de cinci ani.

42 În plus, trebuie precizat că, datorită activității sale salariate, domnul Iida este, *a priori*, în măsură să furnizeze dovada că dispune de resurse stabile, regulate și suficiente pentru a satisface nevoile proprii, precum și de o asigurare de sănătate pentru toate riscurile acoperite în mod obișnuit pentru resortisanții germani.

43 Pe de altă parte, nu rezultă nicidecum din dosar că domnul Iida ar putea reprezenta o amenințare pentru ordinea publică sau pentru securitatea publică în sensul articolului 6 din Directiva 2003/09.

44 În ceea ce privește, în sfârșit, condițiile referitoare la integrare prevăzute la articolul 9 bis alineatul (2) punctele 3 și 4 din AufenthG, deși nivelul de cunoaștere de către domnul Iida a limbii germane sau nivelul cunoștințelor sale privind ordinea juridică și socială, precum și privind modul de viață pe teritoriul federal nu sunt dovedite, nu este mai puțin adevărat că guvernul german a precizat în cursul ședinței că, datorită diplomei universitare al cărei titular este domnul Iida, acesta este supus, conform legislației naționale aplicabile, unor cerințe reduse în materie de integrare. Pe de altă parte, reiese din dosar că, având în vedere programul său de lucru, domnul Iida a fost exonerat de obligația de a urma un curs de integrare.

45 Rezultă că, în principiu, resortisantului unei țări terțe aflat în situația reclamantului din litigiul principal i se poate acorda în principiu statutul de rezident pe termen lung în sensul Directivei 2003/109.

46 Cu toate acestea, după cum reiese din cuprinsul punctului 31 din prezenta hotărâre, domnul Iida și-a retras cererea prin care solicita obținerea unui permis de ședere de rezident pe termen lung conform articolului 9 bis din AufenthG.

47 Or, reiese din articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2003/109 că, pentru a dobândi statutul de rezident pe termen lung, resortisantul unei țări terțe trebuie să formuleze o cerere către autoritățile competente ale statului membru în care are reședința. De asemenea, din articolul 4 alineatul (1) din această directivă reiese că statele membre acordă statutul de rezident pe termen lung ținând seama de anii imediat anteriori introducerii cererii în cauză.

48 Astfel, în măsura în care domnul Iida și-a retras din proprie inițiativă cererea prin care solicita dobândirea statutului de rezident pe termen lung în conformitate cu Directiva 2003/109, nu i se poate acorda un permis de ședere pe baza dispozițiilor acestei directive.

Cu privire la interpretarea Directivei 2004/38

49 Articolul 3 din Directiva 2004/38, intitulat „Destinatarii”, prevede la alineatul (1) că aceasta se aplică oricărui cetățean al Uniunii care se deplasează sau are reședința într-un stat membru, altul decât cel al cărui resortisant este, precum și membrilor familiei sale, conform definiției de la articolul 2 punctul 2, care îl însoțesc sau i se alătură.

50 În temeiul articolului 2 punctul 2 literele (a) și (d) din Directiva 2004/38, trebuie considerați „membr[i] de familie” ai unui cetățean al Uniunii, în sensul acestei directive, soțul, precum și ascendenții direcți care se află în întreținere și cei ai soțului sau ai partenerului, conform definiției de la litera (b) a acestei dispoziții.

51 Astfel, nu toți resortisanții unor state terțe au, în temeiul Directivei 2004/38, dreptul de intrare și de ședere într-un stat membru, ci numai cei care sunt „membr[i] de familie”, în sensul articolului 2 punctul 2 din această directivă, ai unui cetățean al Uniunii care și-a exercitat dreptul la liberă circulație stabilindu-se într-un alt stat membru decât cel a cărui cetățenie o deține (Hotărârea din 25 iulie 2008, Metock și alții, C-127/08, Rep., p. I-6241, punctul 73, precum și Hotărârea din 15 noiembrie 2011, Dereci și alții, C-256/11, Rep., p. I-11315, punctul 56).

52 În cauza principală, atât soția, cât și fiica domnului Iida sunt destinatari ai Directivei 2004/38, în măsura în care s-au deplasat și au reședința în alt stat membru decât cel a cărui cetățenie o dețin, și anume în Austria.

53 În ceea ce privește eventuala calitate de „membru de familie”, în sensul articolului 2 punctul 2 din Directiva 2004/38, a reclamantului din litigiul principal, trebuie să se facă distincție între legăturile care există între reclamantul menționat și fiica sa, pe de o parte, și soția sa, pe de altă parte.

54 Astfel, în primul rând, în ceea ce privește legătura de rudenie care există între reclamantul din litigiul principal și fiica sa, reiese din articolul 2 punctul 2 litera (d) din Directiva 2004/38 că respectivul ascendent direct al cetățeanului Uniunii trebuie să se afle „în întreținerea” acestuia din urmă pentru a fi considerat „membru de familie” în sensul acestei dispoziții.

55 În această privință, din jurisprudența Curții reiese că respectiva calitate de membru de familie aflat „în întreținerea” cetățeanului Uniunii titular al dreptului de ședere rezultă dintr-o situație de fapt caracterizată prin împrejurarea că sprijinul material acordat membrului de familie este asigurat de titularul dreptului de ședere, astfel încât, atunci când survine situația opusă, și anume când titularul dreptului de ședere se află în întreținerea resortisantului unei țări terțe, acesta din urmă nu poate să invoce calitatea de ascendent aflat „în întreținere[a]” titularului menționat, în sensul Directivei 2004/38, pentru a beneficia de un drept de ședere în statul membru gazdă (a se vedea, în ceea ce privește dispoziții similare ale instrumentelor de drept al Uniunii anterioare Directivei 2004/38, Hotărârea Zhu și Chen, citată anterior, punctele 43 și 44, precum și jurisprudența citată).

56 Rezultă că reclamantul din litigiul principal nu poate fi calificat drept „membru de familie” pentru fiica sa, în sensul articolului 2 punctul 2 din Directiva 2004/38.

57 În ceea ce privește, în al doilea rând, legăturile care există între reclamantul din litigiul principal și soția acestuia, trebuie precizat că, pentru a fi considerat „membru de familie” al unui cetățean al Uniunii care și-a exercitat dreptul de liberă circulație în sensul articolului 2 punctul 2 litera (a) din Directiva 2004/38, această dispoziție nu impune în sarcina persoanei în cauză alte condiții decât calitatea de soț.

58 Or, Curtea a avut deja ocazia să constate în cadrul instrumentelor de drept al Uniunii anterioare Directivei 2004/38 că o căsătorie nu poate fi considerată desfăcută atât timp cât nu i s-a pus capăt de către autoritatea competentă și că acest lucru nu este valabil în situația soților care nu fac decât să trăiască separat, chiar atunci când intenționează să divorțeze ulterior, astfel încât soțul nu trebuie să locuiască, în mod necesar, în permanență împreună cu cetățeanul Uniunii pentru a fi titularul unui drept derivat de ședere (a se vedea Hotărârea din 13 februarie 1985, Diatta, 267/83, Rec., p. 567, punctele 20 și 22).

59 O asemenea interpretare a unei dispoziții analoge articolului 2 punctul 2 litera (a) din Directiva 2004/38, care, în plus, prevedea cerința unei locuințe normale pentru familia cetățeanului Uniunii în cauză, trebuie cu atât mai mult să se aplice în cadrul articolului 2 punctul 2 litera (a), care, în schimb, nu impune această din urmă condiție.

60 În speță, căsătoria soților Iida nu a fost desfăcută de autoritatea competentă, astfel încât domnul Iida poate fi considerat membru de familie al soției sale, în sensul respectivei dispoziții a Directivei 2004/38.

61 Cu toate acestea, deși reclamantul din litigiul principal poate fi considerat „membru de familie” al soției sale în sensul articolului 2 punctul 2 litera (a) din Directiva 2004/38, el nu poate fi calificat drept „destinatar” al acestei reglementări, având în vedere că articolul 3 alineatul (1) din această directivă impune ca membrul de familie al cetățeanului Uniunii care se deplasează sau are reședința într-un alt stat membru decât cel al cărui resortisant este să îl însoțească sau să i se alăture.

62 Aceeași cerință de a însoți sau de a se alătura cetățeanului Uniunii este, pe de altă parte, reprodusă la articolul 6 alineatul (2) și la articolul 7 alineatul (2) din Directiva 2004/38, în ceea ce privește extinderea dreptului de ședere al acestuia din urmă la membrii familiei sale care nu au cetățenia unui stat membru, sau la articolul 10 alineatul (2) litera (c) pentru eliberarea permisului de ședere prevăzut de această directivă.

63 O astfel de cerință răspunde, în plus, finalității drepturilor derivate de intrare și de ședere pe care Directiva 2004/38 le prevede pentru membrii de familie ai cetățenilor Uniunii, dat fiind că, altfel, imposibilitatea ca cetățeanul Uniunii să fie însoțit de familia sa sau ca aceasta să i se alăture în statul membru gazdă ar fi de natură să aducă atingere libertății sale de circulație, descurajându-l să își exercite drepturile de intrare și de ședere în acest stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea Metock și alții, citată anterior, punctul 63).

64 Astfel, rezultă că dreptul resortisantului unui stat terț, membru al familiei unui cetățean al Uniunii care și-a exercitat dreptul de liberă circulație, de a se instala cu acesta în temeiul Directivei 2004/38 nu poate fi invocat decât în statul membru gazdă în care locuiește acest cetățean (a se vedea în acest sens, în privința instrumentelor de drept al Uniunii anterioare Directivei 2004/38, Hotărârea din 11 decembrie 2007, Eind, C-291/05, Rep., p. I-10719, punctul 24).

65 Prin urmare, întrucât domnul Iida nu a însoțit, în statul membru gazdă, membrul de familie cetățean al Uniunii care și-a exercitat dreptul de liberă circulație și nici nu i s-a alăturat acestuia, nu i se poate acorda un drept de ședere în temeiul Directivei 2004/38.

Cu privire al interpretarea articolelor 20 TFUE și 21 TFUE

66 Cu titlu introductiv, trebuie precizat că dispozițiile din tratat cu privire la cetățenia Uniunii nu conferă niciun drept autonom resortisanților țărilor terțe.

67 Astfel, precum drepturile conferite de Directiva 2004/38 membrilor de familie resortisanți ai țărilor terțe ai unui cetățean al Uniunii destinatar al acesteia, eventualele drepturi conferite resortisanților țărilor terțe prin dispozițiile din tratat privind cetățenia Uniunii nu sunt drepturi proprii ale resortisanților menționați, ci drepturi derivate din exercitarea libertății de circulație de către un cetățean al Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 mai 2011, McCarthy, C-434/09, Rep., p. I-3375, punctul 42, și Hotărârea Dereci și alții, citată anterior, punctul 55).

68 Astfel cum s-a arătat la punctul 63 din prezenta hotărâre, finalitatea și justificarea respectivelor drepturi derivate se întemeiază pe constatarea că refuzul recunoașterii lor este de natură să aducă atingere libertății de circulație a cetățeanului Uniunii, descurajându-l să își exercite drepturile de intrare și de ședere în statul membru gazdă.

69 Astfel, s-a considerat că refuzul de a permite unui părinte, resortisant al unui stat membru sau al unui stat terț, care are în mod efectiv în întreținere un cetățean al Uniunii minor, să locuiască împreună cu acest cetățean în statul membru gazdă ar lipsi de orice efect util dreptul de ședere al acestuia din urmă, având în vedere că, pentru un copil de vârstă fragedă, a beneficia de dreptul de ședere implică în mod necesar ca acest copil să aibă dreptul de a fi însoțit de persoana în a cărei întreținere efectivă se află și, prin urmare, ca această persoană să fie în măsură să aibă reședința împreună cu el în statul membru gazdă pe durata acestei șederi (Hotărârea Zhu și Chen, citată anterior, punctul 45).

70 De asemenea, s-a constatat că, la întoarcerea unui cetățean al Uniunii în statul membru al cărui resortisant este, după ce a exercitat o activitate salariată în alt stat membru, resortisantul unei țări terțe, membru al familiei acestui lucrător, beneficiază de un drept de ședere în statul membru al cărui cetățean este lucrătorul, chiar dacă acesta din urmă nu exercită în acel stat o activitate economică reală și efectivă. Dacă acest resortisant nu ar dispune de un asemenea drept, lucrătorul, cetățean al Uniunii,

ar putea fi descurajat să părăsească statul membru al cărui cetățean este pentru a exercita o activitate salariată pe teritoriul altui stat membru din cauza simplei perspective, pentru acest lucrător, de a nu putea continua, după întoarcerea în statul membru de origine, o viață comună cu rudele apropiate, începută, eventual, ca efect al unei căsătorii sau al unei reîntregiri a familiei în statul membru gazdă (Hotărârea Eind, citată anterior, punctele 45, 35 și 36).

71 În sfârșit, există de asemenea situații foarte speciale în care, în pofida faptului că dreptul derivat privind dreptul de ședere al resortisanților țărilor terțe nu este aplicabil și că cetățeanul Uniunii nu și-a exercitat libertatea de circulație, un drept de ședere nu poate, în mod excepțional, să fie refuzat unui resortisant al unei țări terțe, membru al familiei cetățeanului menționat, cu riscul de a nu respecta efectul util al cetățeniei Uniunii de care se bucură acest din urmă resortisant în cazul în care, drept consecință a unui astfel de refuz, acel cetățean ar fi obligat, în fond, să părăsească teritoriul Uniunii considerat în ansamblu, împiedicându-l astfel să beneficieze în mod efectiv de substanța drepturilor pe care le conferă acest statut (a se vedea Hotărârea Dereci și alții, citată anterior, punctele 67, 66 și 64).

72 Elementul comun care caracterizează situațiile menționate mai sus este că, chiar dacă acestea sunt guvernate de reglementări care țin *a priori* de competența statelor membre, și anume reglementări care privesc dreptul de intrare și de ședere al resortisanților țărilor terțe în afara domeniului de aplicare al Directivei 2003/109 sau al Directivei 2004/38, ele au totuși un raport intrinsec cu libertatea de circulație a unui cetățean al Uniunii care se opune ca dreptul de intrare și de ședere să fie refuzat resortisanților menționați în statul membru în care are reședința cetățeanul respectiv, pentru a nu se aduce atingere acestei libertăți.

73 Într-o cauză precum cea în discuție în cauza principală, trebuie precizat mai întâi că reclamantul, resortisant al unei țări terțe, nu solicită un drept de ședere în statul membru gazdă în care au reședința soția și fiica sa, cetățeni ai Uniunii, ci în Germania, statul membru de origine al acestora din urmă.

74 În plus, este cert că reclamantul a avut întotdeauna reședința în acest stat membru în conformitate cu legislația internă, fără ca lipsa unui drept de ședere în temeiul dreptului Uniunii să le fi descurajat pe fiica sau pe soția sa de la a-și exercita dreptul la liberă circulație mutându-se în Austria.

75 Astfel, după cum reiese din cuprinsul punctelor 28 și 40-45 din prezenta hotărâre, pe de o parte, reclamantul din litigiul principal dispune de un drept de ședere în conformitate cu legislația internă până la 2 noiembrie 2012, care *a priori* se poate prelungi, potrivit susținerilor guvernului german, și, pe de altă parte, acestuia i se poate acorda, în principiu, statutul de rezident pe termen lung în sensul Directivei 2003/109.

76 În aceste condiții, nu se poate susține în mod valabil că decizia în discuție în litigiul principal riscă să le împiedice pe fiica sau pe soția domnului Iida să beneficieze în mod efectiv de substanța drepturilor legate de statutul lor de cetățean al Uniunii sau să constituie un obstacol în calea dreptului lor de liberă circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre (a se vedea Hotărârea McCarthy, citată anterior, punctul 49).

77 În această privință, trebuie amintit că perspectiva pur ipotetică a exercitării dreptului de liberă circulație nu constituie o legătură suficientă cu dreptul Uniunii pentru a justifica aplicarea dispozițiilor acestuia (a se vedea Hotărârea din 29 mai 1997, Kremzow, C-299/95, Rec., p. I-2629, punctul 16). Același lucru este valabil în ceea ce privește perspectivele pur ipotetice de a constitui un obstacol în calea dreptului menționat.

78 În ceea ce privește drepturile fundamentale menționate de instanța de trimitere, în special dreptul la respectarea vieții private și familiale și drepturile copilului prevăzute la articolul 7 și, respectiv, la articolul 24 din cartă, trebuie amintit că dispozițiile cartei se adresează, în temeiul articolului 51 alineatul (1) din aceasta, statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul

Uniunii. În temeiul alineatului (2) al aceluiași articol, carta nu extinde domeniul de aplicare al dreptului Uniunii în afara competențelor Uniunii și nici nu creează vreo competență sau sarcină nouă pentru Uniune și nu modifică competențele și sarcinile definite de tratate. Astfel, Curtea este chemată să interpreteze, în lumina cartei, dreptul Uniunii în limitele competențelor atribuite acesteia (a se vedea Hotărârea Dereci și alții, citată anterior, punctul 71).

79 Pentru a stabili dacă refuzul autorităților germane de a acorda domnului Iida un „permis de ședere de membru de familie pentru un cetățean al Uniunii" ține de punerea în aplicare a dreptului Uniunii în sensul articolului 51 din cartă, trebuie verificat, printre alte elemente, dacă reglementarea națională în cauză are drept scop punerea în aplicare a unei dispoziții a dreptului Uniunii, caracterul acestei reglementări și aspectul dacă aceasta urmărește alte obiective decât cele acoperite de dreptul Uniunii, chiar dacă ea este de natură să îl afecteze în mod indirect pe acesta din urmă, precum și problema dacă există o reglementare de drept al Uniunii specifică în materie sau de natură să îl afecteze (a se vedea Hotărârea din 18 decembrie 1997, Annibaldi, C-309/96, Rec., p. I-7493, punctele 21-23).

80 Dacă, desigur, articolul 5 din FreizügG/EU, care prevede eliberarea unui „permis de ședere de membru de familie pentru un cetățean al Uniunii", urmărește să pună în aplicare dreptul Uniunii, nu este mai puțin adevărat că situația reclamantului din litigiul principal nu este guvernată de dreptul Uniunii, având în vedere că el nu îndeplinește condițiile cerute pentru acordarea acestui permis în temeiul articolului 10 din Directiva 2004/38. Pe de altă parte, în lipsa unei cereri din partea reclamantului din litigiul principal vizând obținerea statutului de rezident pe termen lung în conformitate cu Directiva 2003/109, situația acestuia nu prezintă niciun element de legătură cu dreptul Uniunii.

81 În aceste condiții, refuzul autorităților germane de a acorda domnului Iida „permisul de ședere de membru de familie pentru un cetățean al Uniunii" nu ține de punerea în aplicare a dreptului Uniunii în sensul articolului 51 din cartă, astfel încât conformitatea acestui refuz cu drepturile fundamentale nu poate fi examinată în lumina drepturilor instituite de aceasta din urmă.

82 Având în vedere cele expuse anterior, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că, în afara situațiilor reglementate de Directiva 2003/109 și atunci când nu există nici alt element de legătură cu dispozițiile dreptului Uniunii privind cetățenia, un resortisant al unei țări terțe nu poate revendica un drept de ședere derivat din cel al unui cetățean al Uniunii.

Cu privire la cheltuielile de judecată

83 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

În afara situațiilor reglementate de Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE și atunci când nu există nici alt element de legătură cu dispozițiile dreptului Uniunii privind cetățenia, un resortisant al unei țări terțe nu poate revendica un drept de ședere derivat din cel al unui cetățean al Uniunii.

Semnături